

Европа след Ялта –

освободена от Хитлер, поробена от Сталин

70 години след края на конференцията Чърчил – Рузвелт – Сталин

На 11 февруари 1945 година приключва тристранната конференция, проведена между Чърчил, Рузвелт и Сталин в Ялта на Кримския полуостров. Конференцията започва на 4 февруари. Само три дни преди това – на първи февруари 1945 година в София по заповед от Москва е извършено най-масовото, най-зловещото в европейската история избиране на държавни дейци. В неизвестен гроб са заровени регентите, министрите, царските съветници и 67 от народните представители на България – жертви на кървава политическа саморазправа, цинично наречена „Народен съд“.

Гърция – отървана в последната минута

Един месец по-рано – през януари, Гърция едвам е изтръгната (и то далеч не още окончателно) от кървавите ръце на комунизма. За целта лично Чърчил прекъсва семейните си коледни празненства и на 25 декември 1944 г. пристига в Атина, където защитниците на градския център, чуждестранните кореспонденти и британците са обсадени от седмици в хотел „Гран Бретан“ – без ток, без вода (освен бързо стопяващия се резерв на хотела), без достатъчно храна и муниципи. Хотелът е пренаселен и с местни бегълци, потърсили

спасение от комунистическия терор, видели с очите си масовите екзекуции и изтезания на цивилното население, което отказва да сътрудничи на ЕЛАС – военната организация на комунистическия гръцки „народен фронт“. Цели квартали на Атина са унищожени, избити и осакатени са над 11 хиляди души. Катастрофата е избегната в последния момент, когато по

настояване на Чърчил между Италия и Гърция се създава въздушен мост и в Атина пристигат 1650 самолетни пратки с оръжие и храна, а Четвърта британска дивизия, която е на път от Египет към Италия, е пренасочена по спешност към Гърция. Така, буквално в последната минута, Гърция е отървана на косъм от комунистическа диктатура. Съдбата на България е предрешена много преди Ялта – през септември 1944, когато Червената армия я завладява – и то ПРЕДИ всякакви споразумения на Сталин с Чърчил или Рузвелт. Съюзниците са поставени пред свършен факт.

Нарекоха го освобождение...

„Нарекоха го освобождение“, пише без горчив сарказъм един от най-обективните и ерудиран кореспонденти от времето на Втората световна война Волфганг Бретхолц в книгата си „Видях сгромолясването им“¹ и продължава:

„На 2 септември, превзела вече Румъния, Червената армия достига границите на България. Да ги прекоси, тя няма никакво право, тъй като за Съветския съюз България не е вражеска страна. В София все още се намира неговият дипломатически представител, чрез когото най-много би могло учтиво да се помоли българското

правителство да разреши транзитното преминаване на войските.“²

Бретхолц нарича „сатанински“ плана, който Москва замисля, за да се сдобие с „предлог“ за абсурдното обявяване на война на България и разкрива предателската роля на военния министър ген. Иван Маринов, който се оказва съветски агент и се противопоставя на незабавното обявяване на война на Германия от правителството на Муравиив.

„В кабинета на Муравиив – пише Бретхолц, – никой не подозира истинската му роля, съгласяват се с него и се задоволяват на първо време да оповестят неутралитета на България. По този начин се дава на Съветския съюз желанието да обяви война на България.“

България – „победена“ и „освободена“

„Това съобщение – продължава Бретхолц, – е толкова абсурдно, че както ми разказа един член на правителството на Муравиив³, първоначално не вярват на ушите си нито външният министър, нито останалите членове на кабинета“.

Междувременно войските на маршал Толбухин нахлуват в България и започват да окупират цялата страна. Сатанинската маневра на Москва се увенчава с успех по цялата линия. България е едновременно „победена“ и „освободена“ от Червената армия! Победена в една война, която трае само три дни и в която не се стига до нито едно сражение.

Освободена, без да има някой, от когото трябва да я освободят.

Но като „победена“ страна България следва да се подчинява на Съветския съюз и не може да се позовава на правата си на суверенна държава. Като „освободена“ страна трябва да проявява въодушевена благодарност към Съветския съюз и да изпълнява неговите желания.

Англо-американците са изхвърлени от играта, преговорите за примирие

в Кайро са прекъснати...Бъдещето на България лежи окончателно в ръцете на Съветския съюз."

Един лист хартия, а колко съдби...

Точно един месец след съветската окупация на България – на 9 октомври 1944 г. Чърчил успява да си уговори среща със Сталин в Москва и именно там се разиграва прословутата сцена с листчето с процентите, предложено от Чърчил на съветския диктатор, а не на конференцията в Ялта, както обикновено се твърди.

„Вашата армия е в Румъния и България – казва Чърчил на Сталин и продължава: – Там ние имаме интереси, мисии и агенти. Нека не си пречим на дребно, като преследваме противоречиви цели. Що се отнася до Великобритания и Русия, какво ще кажете, ако имате деветдесет процента надмощие в Румъния, ние имаме деветдесет процента надмощие в Гърция, а в Югославия разполагаме с по петдесет.“ И докато изчаква превода, Чърчил написва на една половинка от лист хартия:

Румъния: 90% Русия, други – 10%;

Гърция: 90% Великобритания (със съгласието на САЩ), Русия – 10%;

Югославия: 50 на 50%;

Унгария: 50 на 50%

България: 75% Русия, други – 25%.

(вж Уинстън Чърчил, „Мемоари“, том 6, стр. 219)

В това набързо надраскано листче, Чърчил предлага на Сталин по равно разделено влияние за Унгария и Югославия и целта му е да бъде спасена поне Гърция от съветска окупация. За България, която ВЕЧЕ е окупирана от Червената армия, Чърчил предлага 75% влияние на СССР срещу 25% на западните съюзници.

Сталин светкавично се съгласява.

Както е известно от последвалите събития, той не спазва дори това споразумение.

Всъщност, много скоро не само Чърчил ще се убеди, че не може да се вярва на никакви уговорки и споразумения със Сталин и с комунистическите му марионетки по света.

Докато през 1944–1945 англо-американските войски напредват бавно на Западния фронт, освобождавайки Франция за французите, Италия за италианците, Белгия за белгийците,

Холандия за холандците, то в същото време, – пише Волфганг Бретхолц, – Съветският съюз завладява за себе си Балтийските държави, Полша, Румъния, България, Унгария...

Такова е военното положение, когато представителите на двете западни демокрации Чърчил и Рузвелт се срещат със съветския диктатор в Ялта.

Небивала вълна на терор

Планът за съветското пробване на България, започнал с окупацията и с предварително уговорения и подготвен от превратаджиите Дамян Велчев и Кимон Георгиев военен метеж, следва своя ход с такава светкавична бързина и организираност, че политиките в България изобщо не успяват да

се огледат, и вече се виждат арестувани до един. Но дори в най-мрачните си предчувствия те не допускат невъобразимото, което ще се случи.

Бретхолц съвсем точно определя самообявилите се за „същински представители“ на българския народ членове на новосформираното ОФ-правителство или като съветски агенти, които отлично съзнават какво вършат, или като хора, които, без да се усетят отначало, са използвани като оръдия за провеждане на завоевателната политика на Сталин.

За жалост, когато се осъзнават, вече ще е късно – и не само за тях самите, но и за България.

Твърде скоро – продължава разказа си Бретхолц, – стана ясно защо кому-

Кой е Волфганг Бретхолц

Волфганг Бретхолц (1904 – 1969) е немски журналист, защитил през 1925 година докторат по право в Лайпциг с труда си „Печатът и правото“.

От 1925 до 1931 е редактор в различни вестници в Дрезден и Берлин, а от 1931 г. работи в легендарния „Берлинер Тагеблат“.

Заради множеството острокритични статии срещу нацистите и Хитлер е принуден да напусне Германия през 1933 г. и да търси убежище в Прага, където работи в редакциите на „Прагер Миттад“ и „Прагер Пресе“.

През 1939 г. напуска Чехословакия заради нацисткото нахлуване и отива в Полша, където работи като репортер за големи швейцарски и шведски вестници.

Поради избухването на Втората световна война и окупацията на Полша отново е принуден да бяга – този път в Румъния. След обиколка на още неоккупирани балкански страни, отсяда в Турция

(Анкара), откъдето в периода 1940–1944г. е кореспондент на базелския „Национал – Цайтунг“ и на „Свенска Дагбладет“ – Стокхолм.

От септември 1944 до февруари 1948 г. Бретхолц отново обикаля Балканите и страните от Югоизточна и Източна Европа.

След комунистическия държавен преврат в Прага през февруари 1948

е принуден пак – за кой ли път(!) да бяга – този път под дъжд от комунистически куршуми, преминавайки нелегално границата между Чехия и Германия.

Кръгът се затваря – през 1933 бяга от нацистите в Германия, търсейки убежище в Прага, през 1948 бяга от комунистите в Прага, търсейки убежище в Германия.

„Бретхолц е не само брилянтен хроникьор, но и сърцат репортер, който често рискува собствената си безопасност, гмуркайки се във водовъртежа на един хаотичен свят, но творчеството му издържа на строгите изисквания на историографията“, казва за него колежата му Херман Бьошенщайн.

Всъщност, за това навярно допринеса и фактът, че Бретхолц е не само хуманист, демократ и правист, но и син на историк и директор на държавния архив в Брюн (днес Бърно) и че притежава завидна ерудиция и талант на полиглот.

В мемоарната си книга „Видях сгромолясането им“ (1955) той описва събитията, на които става очевидец като военен кореспондент и с нея се утвърждава като безспорно най-ерудирания и обективен политически репортер и анализатор. За нас, българите, са интересни не само вълнуващите му страници, посветени на България и на българските политици, но и цялостният обективен поглед на един чужд наблюдател, който описва заграбването на властта от комунистическите марионетки на Сталин в Източна, Средна и Югоизточна Европа.

нистите проявяват такава „скромност“ при подялбата на ресорите и овладяват „само“ вътрешното министерство и министерството на правосъдието.

В тогавашния начален стадий на тях не им трябваше нищо повече, освен тези две ключови позиции, за да развихрят с помощта на полицията и съдилищата онази небивала вълна на терор, която потопи цялата страна в кръв и ужас, страх и отчаяние...

Страхът от съпротива е логичен, защото комунистите в България нямат обществена подкрепа.

Затова именно се налага незабавно проведената безпощадна „чистка“ – за да бъдат предварително избити евентуалните противници на съветизацията на страната.

В тази кървава вакханалия, специално обучени тричленки от „наши комсомолци и комунисти“, както прилежно докладва Трайчо Костов на Георги Димитров в Москва, извършват десетки хиляди убийства без съд и присъда.

„Народна милиция“ по... московски образец

„От няколкостотин партизани, които действително имаше България – пише Бретхолц, – и многото хиляди, които сега се представят за такива, от старите комунисти, които бяха извадени от затворите, и от новите, които бяха надушили благоприятната обстановка, от престъпници, гангстери и дезертьори, които досега се бяха крили като мишки, вътрешният министър Югов изгради новата „народна милиция“. Тя беше организирана по Московски образец и замести старата полиция.

Именно милицията получава задачата да проведе онова „прочистване“, което привидно – подчертава Бретхолц – се насочва срещу „германофилски, фашистки и реакционни елементи“, но в действителност послужи да се отстранят сегашните и бъдещите носители на съпротивата срещу комунистите.

Един цял слой от населението – пише авторът, – политици, интелектуалци и търговци, индустриалци, висши служители и селски стопани, духовният елит на народа в градовете и селата, – трябваше да се ликвидира физически.“

„Народно въстание“ ли?

За разлика от Гърция, където (също като в Югославия) след окупацията избухва гражданска война и в хаоса всеки се бие срещу всеки, в България има едва 800 партизани, на които Сталин, разбира се, не може да разчита за завземането на властта чрез „народно въстание“ и затова ги използва единствено като съветска шпионска мрежа и за да извършват терористични акции на територията на страната си. Ето защо, когато в България комунистическите самохвалства за несъществуващо „народно въстание, организирано и проведено от Комунистическата партия на 9 септември“ стават прекомерни (въпреки че дори в документите на местните комунистически организации се употребява терминът „военен преврат“), Сталин не без презрение скастрия Георги Димитров и му казва в прав текст, че в България няма и не е имало никакво въстание, „а просто Червената армия завзе властта и я даде на ОФ-комунисти“!

Лъжи, лъжи, лъжи...

Повечето от тия новоизлюпени български „антифашисти“, които през 1940 г. настояват България да влезе в Тристранния пакт и които по време на т. нар. Соболева акция разпръскват стотици хиляди позиви из цяла София със следното съдържание: „Искаме съюз със СССР! Искаме съюз с героична и социално-прогресивна Германия“, на 9 септември 1944 даже не знаят какво става и голяма част от тях все още се крият по горите.

В същото време – също за разлика от Гърция, където крал Георг II е презиран и дори ненавиждан, защото заедно с министър-председателя и членове на правителството бяга от страната и изоставя Гърция на произвола на окупацията, гражданската война и чудовищния глад, отнесъл в гроба над 400 хиляди души (поради обстоятелството, че страната, която никога не е била в състояние да се изхранва от продуктите на собствената си бедна земя, изведнъж се оказва отрязана от всичките си отвъдморски притоци, вкл. и заради британската блокада), българите почти не усещат войната.

За разлика от гръцкия крал Георг и от югославския цар Петър (избягал

в Лондон заедно с превратаджията Симович), българският монарх цар Борис III се радва на народна любов и популярност, защото запазва страната си от окупация и същевременно успешно се противопоставя на натиска на Хитлер България да изпрати войски на фронта и да въвлече българите в бойни действия.

Това е разликата на България от Гърция и Югославия, подвели се по британските уверения за подкрепа, прегазени от германския окупатор и пламнали в братоубийствени граждански войни, в които националната съпротива срещу германските окупатори изведнъж обръща оръжието си срещу комунистическите партизани, дирижирани от Москва, виждаща в тях още по-голяма опасност.

Впрочем, комунистическите „кукуе“ така отвращават гърците, че Бретхолц, който през януари 1945 си тръгва оттам след гражданската война, пише: „Преди отпътуването ми от Гърция усетих радикалната промяна в настроението на гръцкия народ.

Широките маси бяха обзети от фанатична омраза срещу „кукуе“ и изпитваха страстно желание за мъст срещу авторите на гражданската война и убийците на заложници. Всичко това доведе дотам, че кралят, който по време на войната и непосредствено след освободението, нямаше и 10% подкрепа, ненадейно се превърна в популярна личност. Хората започнаха да искат връщането му. Гледаха на монархията като на най-надеждната крепост срещу комунизма.

Съпротивата, която доскоро бе славена и възхвалявана, стана за посмешище.

Диктатурата на Метаксас, която всеки бе осъждал, се окачествяваше сега като брод в историческия прелом, защото бе сразил екстремистката левица.

Хората започнаха да оправдават сътрудничилите с окупаторите, само защото комунистите искаха тяхната смърт.(...)

Стигна се дотам, че дори в оценката на фашизма се извърши поврат, след като хората видяха на какво са способни тези, които наричаха себе си антифашисти.“

Спекулативни са твърденията, че Съветският съюз е окупирал България,

защото била съюзник на неговия враг Третия райх.

Тези съшити с бели конци пропагандни лъжи за „виновността“ на България пред Съветския съюз се разпарят по шевовете само с няколко въпроса.

1. Не беше ли самият СССР съюзник на Третия райх в деня на подписването на Тристранния пакт от България на 1 март 1941 година?

2. Ако логиката за сътрудничеството на България с Германия е била в основата на съветската окупация защо през цялата война Съветският съюз запази дипломатическите си отношения с България?

3. Чудно и по каква логика тогава Полша и Чехия бяха наказани с оставането им под съветски ботуш? И по каква логика виновната за войната на Балканския полуостров Италия не бе „ощастливена“ със загуба на независимостта си?

Истината защо Съветският съюз обявява война на България, която не само не изпраща войски на Източния фронт, но и която през цялото време на войната въпреки протестите на Германия (и въпреки шпионската и подкрепящата терористични акции дейност на руските дипломати!), запазва дипломатическите си отношения със Съветския съюз, е отдавна известна, въпреки пропагандата. Всъщност, имперските ламтежи и безпардонната агресивна политика на Русия, била тя царска, съветска или постсъветска не са преставали никога.

Отстъпките пред Сталин в Ялта

За жалост – продължава с анализа си Бретхолц – вместо с общ и всеобхватен план за демократичното устройство на Европа след края на войната, Чърчил и Рузвелт, пристигат в Ялта с напълно различни концепции, но с еднаква готовност за отстъпки пред Сталин, дори когато тези отстъпки очевидно противоречат на принципите, заради които се води войната. Основната задача, която Чърчил и Рузвелт би следвало да решат в Ялта – и то с всички средства – и политически, и военни – смята Бретхолц, – е да попречат на Сталин да смени Хитлер в борбата му срещу Европа и да парират ламтежа и завоевателния

натиск на СССР, както и да получат сигурни гаранции, че не принципът на насилието, което Сталин възплъщава, а принципът на свободата и правото, който Западът възвестява, трябва да са в основата на бъдещия мир.

Тази задача – пише Бретхолц, – Рузвелт и Чърчил не решиха в Ялта. Нещо повече – те дори не се опитаха да я решат.

След като добросъвестно изрежда обективните трудности пред Рузвелт и Чърчил, Бретхолц безпощадно посочва, че:

– *закостенялото им придържане към политически безсмислената формула на „безусловната капитулация“ на Германия,*

– *твърдоглавият им отказ да разговарят с германците, правещи всичко възможно да свалят Хитлер и с това да станат естествени съюзници на Запада,*

– *тяхното (на Рузвелт и Чърчил – б.м.) безразличие спрямо демократичните сили в Източна и Югоизточна Европа,*

– *тяхното упорство в крайна сметка да спасят на всяка цена военния си съюз със Съветска Русия.....са безспорно доказателство, „че демократичните лидери не бяха осъзнали историческата си задача или пък, което е по-лошо – не са били дорасли до нея.“* Същността на скалъпената от Рузвелт, Чърчил и Сталин формула в Ялта – пише Бретхолц, – се състоеше в това, че в „освободените страни“ на Европа всички партии и организации, които по едни или други причини не бяха предварително дамгосани като „фашистки“ – последното ще рече комунисти, социалисти, селски партии, профсъюзи и тем подобни – би следвало да бъдат включени на широка основа в едно временно правителство.

Двете страни, в които трите „велики“ незабавно изпробваха своята магическа формула от Ялта бяха Полша и Югославия – безмилостно продължава Бретхолц и уточнява, че и Полша, и Югославия по онова време разполагат с по две правителства.

За Полша това са прозападното антикомунистическо правителство в изгнание начело с Миколайчик в Лондон и комунистическото, скалъ-

Конференцията в Ялта, 1945 г.

пено от емигранти в Москва, привременно правителство в Люблин начело с Биерут.

За Югославия това са кралското правителство в изгнание начело със Субашич в Лондон и комунистическото правителство на Тито в Белград. Придържайки се към своята съвместна „освободителна декларация“ – пише немският журналист, – Рузвелт, Чърчил и Сталин „решиха“ в Ялта полския и югославския въпрос, оповестявайки, че както двете полски, така и двете югославски правителства следва да се обединят в принудителен брак, без да си дават сметка за абсурдността на натрапеното съжителство. Бретхолц напомня, че само 40 дни след Ялта Съветският съюз извършва първото си „прегрешение“ срещу духа и буквата на „Декларацията за освобождение на европейските народи“ и чрез насилствен акт против волята на краля и народа налага комунистически режим в Румъния, без да се консултира с представителите на Великобритания и САЩ.

„Аз получих в Ялта всичко, което исках, и не заплатих за него твърде скъпо“ – заявява Рузвелт на сътрудниците си по обратния път към САЩ. В действителност, контрира Бретхолц, – малкото, което президентът на САЩ бе получил в Ялта, го заплати с участието на стотици милиони европейци, които предаде на Съветския съюз.

Даниела Горчева

Използвана литература:

*Волфганг Бретхолц. „Видях сгромолясането им“, София, 1994 г.

**Сведенията на Бретхолц се потвърждават и от спомените на Константин Муравиев, издадени през 1992 г. в София, както и от други източници.

*** Поля Мешкова, Диню Шарланов. „Българската гилотина. Тайните механизми на народния съд“. София, 1994 г.

**** Дянко Марков. Комунистическата „съпротива“ и „народният съд“ по време на Втората световна война. Сборник „Памет за утре. Международно осъждане на комунизма.“ София, 2004 г.

*****Ирина Недева. „Мисия Париж. Разговори с Евгений Силянов“, София, 2007 г.